

Maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Asia: Lausunto koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi lohenkalastuksen määräaikaisesta kieltämisestä Tenojoen vesistössä

LAUSUNTO

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki lohenkalastuksen määräaikaisesta kieltämisestä Tenojoen vesistössä.

Kalatalouden Keskusliitto on tietoinen siitä, että Tenon lohikantojen seurannan perusteella niiden tila on arvioitu niin heikoksi, että mereltä kohti jokea palaava lohimäärä ei täytä kestävä kalastuksen lähtökohtia edes ennen kuin yhtään lohta on ennätetty pyytää. Hallituksen esityksessä onkin todettu (s. 5): ”Havainnot vesistöön nousseiden emokalojen määristä kertovat useissa tapauksissa havaintohistorian heikoimmasta tilanteesta. Akuuttiin tilanteeseen liittyy myös se, että lisääntymisen kannalta tärkeiden kahden- ja kolmen merivuoden emokalojen nousumäärä jää ennusteiden perusteella hyvin alhaiseksi vuosina 2022 ja 2023.”

Kalatalouden Keskusliitto muistuttaa, että Tenojoen lohenkalastuskulttuuriin ja paikallisten lohenkalastusmahdollisuuksiin sekä kalastukseen liittyvään elinkeinoharjoittamiseen on kiinnitettävä riittävästi huomiota. Hallituksen esityksessä onkin todettu (s. 6): ”Vuoden 2021 lohenkalastuskiellon yhteiskunnallisia vaikutuksia on selvitetty Luonnonvarakeskuksen hankkeessa. Alustavien tulosten perusteella lohenkalastuskiellolla on ollut huomattavia negatiivisia vaikutuksia. Tulokset viittaavat siihen, että kalastuskiellolla on huomattavia taloudellisia, kulttuurillisia, hyvinvoinnillisia ja sosiaalisia vaikutuksia paikallisissa yhteisöissä, joiden vaikutus kasvaa, mikäli kieltä joudutaan jatkamaan.” Hallituksen esityksessä (s. 7) on todettu, että: ”Lohenkalastuskielto on vuonna 2021 tarkoittanut noin 4,1 miljoonan euron tulonmenetystä, kun tilannetta on verrattu vuoden 2017 kalastusäännon mukaiseen kalastukseen. Suurin osa tuloista liittyy suoraan tai kerrannaisvaikutuksina matkailukalastukseen. Negatiiviset taloudelliset vaikutukset ovat jakautuneet epätasaisesti ja tuntuvat vaikuttaneen ennen kaikkea tuloeroja lisäävästi eli vaikutukset vähempiosaisiin ja vanhuksiin ovat olleet merkittävämpiä.”

Sinänsä lohenkalastus vaikuttaa olevan mahdollista, joskin pienessä mittakaavassa: ”Lohikantojen tila ei kuitenkaan mahdollista lohenkalastuksen sallimista kuin hyvin pienessä mittakaavassa.” (s. 7). Epäselväksi jää, mikä tarkoitetaan hyvin pienellä mittakaavalla asiassa mutta olennaista lienee se, että lohenkalastus on sinänsä mahdollista edes jossain mittakaavassa.

Pääasiallinen syy sille, miksi ”hyvin pienen mittakaavan” lohenkalastusta ei voida sallia on tuotu esille esityksessä (s. 7): ”Vähäisen lohenkalastuksen salliminen siten, että kalastusmahdollisuudet koettaisiin tasapuolisiksi ja merkittäviksi on osoittautunut hyvin vaikeaksi toteuttaa, etenkin kun samalla on huolehdittava siitä, ettei kalastuspaine kertaudu sivuvesien ja rannikkokalastuksen kautta tai kalastuspainetta siirry muulta ajalta sille ajalle, kun kalastus on sallittua.”

Kalatalouden Keskusliitto pitää valitettavana, että lohenkalastusta ei ole voitu sallia ”hyvin pienessä mittakaavassa”, vaikka se sinänsä lohikantojen tilan näkökulmasta vaikuttaa olevan mahdollista ja näin myös esityksessä on todettu. Ilmeisesti kuitenkin ongelmaksi nousee kalastusmahdollisuuksien tasapuolinen jakaminen sekä kalastuksen tosiasiallinen toteuttaminen siten, että kalastuspaine pysyy tasolla, joka ei vaaranna lohikantojen tulevaisuutta.

Kalatalouden Keskusliitto yhtyy näkemykseen siitä, että lohenkalastuskiellolla ”...saavutettavat hyödyt lohikantojen elvyttämisessä ovat kuitenkin laajoja verrattuna määräaikaiseen haittaan, jos huomioon otetaan vastavuoroiset lohenkalastuskiellot ja rajoitukset Norjan valtion alueella ja merialueella.”. Kalatalouden Keskusliitto kuitenkin kehottaa ratkaisun etsimiseen vielä ”hyvin pienen mittakaavan” lohenkalastuksen mahdollistamiseksi, jotta täysmittaisen lohenkalastuskiellon pahimmat yhteiskunnalliset ja taloudelliset negatiiviset vaikutuksen pystyttäisiin minimoimaan.

Helsingissä 9.5.2022

Elias Rauhala
lakimies